

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ณ
คำปรารภ	ถ
อักษรย่อ และสัญลักษณ์	น
ส่วนที่ ๑ ความรู้และหลักกฎหมายเกี่ยวกับ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	๑
๑.๑ ความหมายและคำจำกัดความของ สิทธิมนุษยชน	๑
๑.๒ หลักการของสิทธิมนุษยชนสากล (Human Rights Principles)	๒
๑.๓ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน	๓
๑.๔ รัฐธรรมนูญไทย และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	๖
๑.๔.๑ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	๖
๑.๔.๒ กฎหมายอื่นๆ	๑๕
ส่วนที่ ๒ มาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลสำหรับ เจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้บังคับใช้กฎหมาย	๒๒

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๒.๑ ประมวลกฎหมายและจริยธรรม	๒๒
๒.๑.๑ หลักการ	๒๒
๒.๑.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๒๒
๒.๒ การรักษาความสงบเรียบร้อยภายใต้ระบอบ ประชาธิปไตย	๒๓
๒.๒.๑ หลักการ	๒๓
๒.๒.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๒๓
๒.๓ การไม่เลือกปฏิบัติในการบังคับ ใช้กฎหมาย	๒๓
๒.๓.๑ หลักการ	๒๓
๒.๓.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๒๔
๒.๔ การสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ	๒๔
๒.๔.๑ หลักการ	๒๔
๒.๔.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๒๕
๒.๕ การจับกุม	๒๕
๒.๕.๑ หลักการ	๒๕
๒.๕.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๒๖
๒.๖ การคุมขัง	๒๖

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๒.๖.๑ หลักการ	๒๖
๒.๖.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๒๗
๒.๗/ การใช้กำลังและอาวุธปืน	๒๘
๒.๗.๑ หลักการ	๒๘
๒.๗.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๒๘
๒.๘ การก่อความวุ่นวาย ภาวะฉุกเฉิน และความขัดแย้งที่มีการใช้กำลังอาวุธ	๒๙
๒.๘.๑ หลักการ	๒๙
๒.๘.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๓๐
๒.๙ การให้ความคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชน	๓๑
๒.๙.๑ หลักการ	๓๑
๒.๙.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๓๒
๒.๑๐ สิทธิมนุษยชนของสตรี	๓๒
๒.๑๐.๑ หลักการ	๓๒
๒.๑๐.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๓๓
๒.๑๑ ผู้ลี้ภัยและบุคคลไร้สัญชาติ	๓๓
๒.๑๑.๑ หลักการ	๓๓
๒.๑๑.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๓๔

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๒.๑๒ สิทธิมนุษยชนของเหยื่อ	๓๔
๒.๑๒.๑ หลักการ	๓๔
๒.๑๒.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๓๕
๒.๑๓ การบังคับบัญชาและบริหารจัดการ ของตำรวจ	๓๕
๒.๑๓.๑ หลักการ	๓๕
๒.๑๓.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๓๖
๒.๑๔ การรักษาความสงบเรียบร้อยแก่ชุมชน	๓๖
๒.๑๔.๑ หลักการ	๓๖
๒.๑๔.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๓๖
๒.๑๕ การป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ	๓๖
๒.๑๕.๑ หลักการ	๓๖
๒.๑๕.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๓๗
ส่วนที่ ๓ แนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในด้านต่างๆ ตามหลักสิทธิมนุษยชน	๓๘
๓.๑ การสืบสวน	๓๘
๓.๑.๑ ผู้มีอำนาจสืบสวน	๓๘

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓.๑.๒ หลักการ	๓๙
๓.๑.๓ แนวทางในการปฏิบัติ	๓๙
๓.๑.๔ ขั้นตอนการปฏิบัติ	๔๐
๓.๒ การสอบสวน	๔๕
๓.๒.๑ หลักการ	๔๕
๓.๒.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๔๕
๓.๓ การสอบปากคำในกรณีต่างๆ	๔๘
๓.๓.๑ การสอบปากคำผู้กล่าวหาพยาน และผู้ต้องหาที่มีอายุยังไม่เกินสิบแปดปี	๔๘
๓.๓.๑.๑ หลักการ	๔๘
๓.๓.๑.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๔๙
๓.๓.๒ ประเภทของคดีที่กฎหมายกำหนดให้ ต้องมีสหวิชาชีพร่วมฟังการสอบปากคำ	๕๑
๓.๓.๒.๑ หลักการ	๕๑
๓.๓.๒.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๕๒
๓.๓.๓ การสอบปากคำผู้เสียหายในคดี ความผิดเกี่ยวกับเพศ	๕๓
๓.๓.๓.๑ หลักการ	๕๓
๓.๓.๓.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๕๔

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓.๓.๔ การสอบปากคำผู้ถูกกระทำด้วย ความรุนแรงในครอบครัว	๕๕
๓.๓.๔.๑ หลักการ	๕๕
๓.๓.๔.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๕๕
๓.๓.๕ การสอบปากคำผู้ต้องหา	๕๖
๓.๓.๕.๑ หลักการ	๕๖
๓.๓.๕.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๕๖
๓.๓.๖ กรณีการสอบปากคำผู้ต้องหาที่ เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี	๕๗
๓.๓.๗ กรณีที่ศาลไม่รับฟังถ้อยคำ ของผู้ต้องหา	๕๘
๓.๔ การสอบสวนดำเนินคดีในความผิด อันยอมความได้	๖๐
๓.๔.๑ หลักการ	๖๐
๓.๔.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๖๐
๓.๕ ตัวอย่างแนวคำพิพากษาศาลฎีกา	๖๒
๓.๖ การสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนต่าง หน่วยหรือต่างท้องที่หรือร่วมกับพนักงานอัยการ	๖๓

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓.๖.๑ แนวทางในการปฏิบัติดีบุกรุก ทำลายป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ	๖๓
๓.๖.๒ แนวทางในการปฏิบัติดีความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด	๖๔
๓.๖.๓ แนวทางในการปฏิบัติดีทหารเป็น ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด	๖๖
๓.๖.๔ แนวทางในการปฏิบัติการสอบสวน ในคดีวิสามัญฆาตกรรมหรือคดีที่ตาย ในระหว่างอยู่ในความควบคุม ของเจ้าพนักงาน	๖๗
๓.๖.๕ แนวทางในการปฏิบัติการชันสูตร พลิกศพ	๖๘
๓.๖.๖ แนวทางในการปฏิบัติการดำเนินคดี อาญา กรณีแพทย์เป็นผู้ถูกกล่าวหา	๖๙
๓.๗/ การจับ	๗/๑
๓.๗.๑ หลักการ	๗/๑
๓.๗.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๗/๒
๓.๗.๒.๑ การจับโดยไม่มีหมายจับ	๗/๒

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
๓.๓/.๒.๒	เมื่อพบบุคคลมี พฤติการณ์อันควรสงสัย	๓/๓
๓.๓/.๒.๓	มีเหตุออกหมายจับ บุคคลที่เร่งด่วน	๓/๔
๓.๓/.๒.๔	จับผู้ต้องหาหรือจำเลย ที่หนีประกันในระหว่าง ถูกปล่อยชั่วคราว	๓/๕
๓.๓/.๓	การจับโดยไม่มีหมายของราษฎร	๓/๕
๓.๓/.๔	เมื่อจับตัวผู้ต้องหาได้แล้ว	๓/๖
๓.๓/.๔.๑	การจับโดยเจ้าพนักงาน ณ สถานที่จับ	๓/๖
๓.๓/.๔.๒	การจับโดยเจ้าพนักงาน ณ ที่ทำการของ พนักงานสอบสวน	๓/๘
๓.๓/.๕	การจับโดยราษฎร	๘๐
๓.๓/.๕.๑	ณ สถานที่จับ	๘๐
๓.๓/.๕.๒	ณ ที่ทำการของพนักงาน สอบสวน (จับโดยราษฎร)	๘๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓.๓/๖ ข้อแตกต่างของการจับโดยเจ้าพนักงาน	๘๒
และการจับโดยราษฎร	
๓.๓/๗ การจับพระภิกษุสามเณร	๘๓
๓.๓/๗.๑ หลักการ	๘๓
๓.๓/๗.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๘๓
๓.๓/๘ การจับเด็กหรือเยาวชน	๘๕
๓.๓/๘.๑ หลักการ	๘๕
๓.๓/๘.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๘๕
๓.๔ การค้น	๘๗
๓.๔.๑ หลักการ	๘๗
๓.๔.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๘๗
๓.๔.๒.๑ การค้นโดยไม่มีหมายค้น	๘๗
๓.๔.๒.๒ การค้นโดยมีหมายค้น	๘๘
๓.๔.๓ การค้น แบ่งตามสถานที่	๘๘
๓.๔.๓.๑ การค้นในที่สาธารณะ	๘๘
๓.๔.๓.๒ การค้นในที่เรือนหรือ	๙๐
ค้นบ้าน	
๓.๔.๔ การค้นตัวบุคคล	๙๖

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓.๘.๔.๑ การค้นบุคคลใน	๙๖
สาธารณะสถาน	
๓.๘.๔.๒ การค้นตัวบุคคลในที่	๙๓/
รโหฐาน	
๓.๘.๔.๓ การค้นตัวผู้ต้องหา	๙๓/
๓.๘.๕ การค้นยานพาหนะ	๙๓/
๓.๙ การควบคุมตัวระหว่างสอบสวน	๙๓/
๓.๙.๑ หลักการ	๙๓/
๓.๙.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๙๔
๓.๑๐ การควบคุมผู้ต้องหาในคดีที่อยู่ใน	๑๐๐
ในอำนาจศาลอาญาหรือศาลจังหวัด	
๓.๑๑ การควบคุมผู้ต้องหาในคดีที่อยู่ใน	๑๐๑
อำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว	
(เด็กอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์)	
๓.๑๒ การควบคุมผู้ต้องหาในคดีที่อยู่ใน	๑๐๒
อำนาจศาลทหาร	
๓.๑๓ การควบคุมผู้ต้องหาในคดี พระราชบัญญัติ	๑๐๓
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๑๙	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓.๑๔ การใช้เครื่องพันธนาการ	๑๐๓
๓.๑๔.๑ หลักการ	๑๐๓
๓.๑๔.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๑๐๓
๓.๑๕ การตั้งจุดตรวจจุดสกัดตาม	๑๐๖
หลักสิทธิมนุษยชน	
๓.๑๕.๑ หลักการ	๑๐๖
๓.๑๕.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๑๐๖
๓.๑๕.๓ ขั้นตอนการปฏิบัติ การควบคุม	๑๐๘
และการตรวจสอบการปฏิบัติ	
๓.๑๖ การควบคุมฝูงชน/การปราบจลาจล	๑๑๐
๓.๑๖.๑ หลักการ	๑๑๐
๓.๑๖.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๑๑๓
๓.๑๗ การรักษาความสงบในการชุมนุมเรียกร้อง	๑๑๕
๓.๑๗.๑ หลักการ	๑๑๕
๓.๑๗.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๑๑๕
๓.๑๘ การเผชิญเหตุการณ์การชุมนุม	๑๑๘
ของประชาชน	
๓.๑๘.๑ หลักการ	๑๑๘

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓.๑๘.๒ เหตุการณ์ชุมนุมที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ ล่วงหน้ามาก่อน	๑๑๙
๓.๑๘.๓ เหตุการณ์ชุมนุมที่เกิดขึ้นโดยรู้ ล่วงหน้ามาก่อน	๑๒๑
๓.๑๘.๔ แนวทางในการปฏิบัติ การควบคุมฝูงชนและ การสลายฝูงชนที่สามารถกระทำได้	๑๒๓
๓.๑๙ กฎการใช้กำลังจากเบาไปหาหนักตาม หลักสากล	๑๒๓/
๓.๑๙.๑ หลักการ	๑๒๓/
๓.๑๙.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๑๒๔
๓.๒๐ การใช้อาวุธและเครื่องมือ	๑๒๔
๓.๒๐.๑ หลักการ	๑๒๔
๓.๒๐.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๑๒๙
๓.๒๑ การใช้กำลังและอาวุธปืน	๑๓๒
๓.๒๑.๑ หลักการ	๑๓๒
๓.๒๑.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๑๓๒

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓.๒๒ ปัญหาการปฏิบัติในการควบคุมฝูงชน	๑๓๕
๓.๒๒.๑ แนวทางการบริหารเหตุการณ์	๑๓๖
๓.๒๒.๑.๑ กรณีชุมนุมโดยสงบ	๑๓๖
๓.๒๒.๑.๒ กรณีชุมนุมเกินกว่า	๑๓๘
ขอบเขตเสรีภาพตาม	
กฎหมายรัฐธรรมนูญ	
และผิดกฎหมาย	
๓.๒๓ การใช้พลเรือนปฏิบัติงานตำรวจ (แนวทางในการปฏิบัติของผู้ช่วย เจ้าพนักงาน ตำรวจอาสาสมัคร ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจตำรวจบ้าน)	๑๔๑
๓.๒๓.๑ หลักการ	๑๔๑
๓.๒๓.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๑๔๒
๓.๒๓.๒.๑ การจับโดยประชาชน	๑๔๖
๓.๒๔ ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณ ของตำรวจ	๑๔๖
๓.๒๔.๑ หลักการ	๑๔๖
๓.๒๔.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๑๔๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓.๒๕ จรรยาบรรณในการสอบสวน	๑๖๐
๓.๒๕.๑ หลักการ	๑๖๐
๓.๒๕.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๑๖๐
๓.๒๖ การรักษาความสงบเรียบร้อยแก่ชุมชน	๑๖๕
๓.๒๖.๑ หลักการ	๑๖๕
๓.๒๖.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๑๖๕
๓.๒๗ การไม่เลือกปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย	๑๗๔
๓.๒๗.๑ หลักการ	๑๗๔
๓.๒๗.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๑๗๔
๓.๒๘ การให้ความคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชน	๑๗๘
๓.๒๘.๑ หลักการ	๑๗๘
๓.๒๘.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๑๗๘
๓.๒๙ สิทธิมนุษยชนของสตรี	๑๘๔
๓.๒๙.๑ หลักการ	๑๘๔
๓.๒๙.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๑๘๔
๓.๓๐ สิทธิมนุษยชนของเหยื่อ	๑๙๑
๓.๓๐.๑ หลักการ	๑๙๑

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓.๓๐.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๑๙๒
๓.๓๑ สิทธิมนุษยชนของผู้ลี้ภัยและ บุคคลไร้สัญชาติ	๑๙๓/
๓.๓๑.๑ หลักการ	๑๙๓/
๓.๓๑.๒ แนวทางในการปฏิบัติ	๑๙๔
บทสรุป	๒๐๒
บรรณานุกรม	๒๐๔
คณะทำงาน	๒๒๐
คณะที่ปรึกษา	๒๒๑